

Een winterse duik in het verleden

Klimaatverandering betekent de laatste jaren ook zachte(re) winters. Daarmee missen we de schaatspret op de Waal. De koude winter van 1963 kunnen lezers zich ongetwijfeld nog herinneren. Daarom deze keer een koude nostalgische duik in het verleden.

't Scheld met koets en peerd

Maar in het verre verleden was niet alleen de Waal maar waren ook de Noord, de Oude Maas, en zelfs de Zuiderzee en de Schelde bevroren! Bijvoorbeeld in 1740. Op De Schelde had men toen volgens De Dordrechtsche Courant “van ijs de volgende regels laten uithouwen:

“Te Sinte Matthus

Zag men noch sneeuw, noch ijs

En met helf Meert

Reed men over 't Scheld met koets en peerd.”

Wat minder terug in de tijd: het laatste kwartaal van de 19^e eeuw en de eerste helft van de 20^e eeuw kenden ook enkele strenge winters, bijvoorbeeld: 1890/1, 1895 en 1929.

1890/1891

De bekende Ambachtse sloper Frank Rijdsijk maakte in zijn jeugd de strenge winter 1890/91 mee. Deze winter bracht grote armoede, die hij beschrijft in een kranteninterview. “Er heerschte zoo'n armoede in deze streek met dien barren winter van 1890/91, die tijden lang aanhield. Er was geen werk en de steenbakkerijen lagen bij 't vriezen ook aanstonds stil. Wepster, het hoofd van de openbare school, ging daarop bij de rijke boeren in het dorp bedelen. Hij haalde 700 gulden op om er vlasafval van te kopen. Het hongerige volk trok de hofsteden langs om eten te vragen. Ze haalden de zieke aardappelen van de mestvaalten en sneden er de goede stukjes af. Diezelfde Wepster organiseerde schaatsenwedstrijden en hardprikkerijen op 't ijs met erwten, boonen, spek en rijst als prijzen...” aldus Rijdsijk.

1895

In maart 1895 heerste strenge vorst en de rivieren waren dicht. Een krant schreef: “De stoomboten Hercules en IJsploeg zijn begonnen met het ijs vanuit Rotterdam in de Nieuwe Maas en de Noord (langs Ambacht) te breken. In de Noord ging het ijsbreken met niet veel moeite gepaard.” Maar bij Dordrecht was het ijs juist vrij sterk. De ijsschotsen werden enkele malen tot op het dek van de boten geschoven.”

1929

Begin februari 1929 lagen de rivieren ook dicht. Van Dordrecht naar Zwijndrecht werd door militairen een “looppad van acht meter breed” aangelegd. De pontonniers van het leger bouwden een “langzaam naar het ijs oplopenden oprit”. De Dordrechtsche Courant maakte er een mooi verslag van:

“Gisteren was behalve het gewone doe van wandelende mensen en overtrekkende auto's aan de Oude Maas-oever iets bijzonders te zien. Het was een ar, die voortgetrokken door roodbeplumde paarden, over de rivier snelde. Bovendien was een ploeg Zwijndrechtsche werkloozen doende een ijsbaan te fabriceren. Een vrij groot stuk der

rivier vóór Zwijndrecht was reeds geëffend. Vandaag hoopt men met dit werk door te gaan, zodat zo spoedig mogelijk de brandspuit het baantje onder water kan zetten, opdat morgen de tweede baan op de rivier opengesteld kan worden.”

Ondanks deze inspanningen ging het wel eens mis. Zo zakte op 12 februari 1929 een vrachtauto in het water “doordat de palen van het door de pontonniers geslagen brughoofd aan de Zwijndrechtsche oevers bezweken.”

Willem Schneider